

ПРИЧОРНОМОРСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІКИ ТА ІННОВАЦІЙ

ПРИЧОРНОМОРСЬКІ
ЕКОНОМІЧНІ СТУДІЇ

Науковий журнал

Випуск 74

Видавничий дім
«Гельветика»
2022

Головний редактор:

Шапошников Костянтин Сергійович – доктор економічних наук, професор, начальник відділу науково-дослідної роботи та атестації наукових кадрів ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України (Київ, Україна).

Члени редакційної колегії:

Вербівська Людмила Василівна – кандидат економічних наук, доцент, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна).

Гавкалова Наталія Леонідівна – доктор економічних наук, професор, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (Харків, Україна).

Гальцова Ольга Леонідівна – доктор економічних наук, професор, Класичний приватний університет (Запоріжжя, Україна).

Дименко Руслан Анатолійович – доктор економічних наук, доцент, ДВНЗ Університет банківської справи (Львів, Україна).

Дука Анастасія Петрівна – доктор економічних наук, професор, професор, Національний університет "Чернігівська політехніка" (Чернігів, Україна).

Іртищева Інна Олександрівна – доктор економічних наук, професор, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова (Миколаїв, Україна).

Коваль Віктор Васильович – доктор економічних наук, професор, Південний науковий центр НАН України та МОН України (Одеса, Україна).

Кудлаєва Наталія Вікторівна – кандидат економічних наук, доцент, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна).

Лопашук Інна Афанасіївна – кандидат економічних наук, доцент, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна).

Марич Максим Григорович – кандидат економічних наук, доцент, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна).

Морозова (Селіврстова) Людмила Сергіївна – доктор економічних наук, професор, Київський національний торговельно-економічний університет (Київ, Україна).

Новикова Іннола Вікторівна – доктор економічних наук, професор, ВСП "Інститут інноваційної освіти Київського національного університету будівництва" (Київ, Україна).

Островська Наталія Степанівна – доктор економічних наук, доцент, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна).

Пономаренко Тетяна Вадимівна – доктор економічних наук, професор, Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Бугая (Київ, Україна).

Прохорчук Світлана Володимирівна – кандидат економічних наук, професор, Заклад вищої освіти «Міжнародний університет бізнесу і права» (Херсон, Україна).

Роговий Андрій Віталійович – доктор економічних наук, професор, Навчально-науковий інститут бізнесу, природокористування і туризму, Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна).

Сафонов Юрій Миколайович – доктор економічних наук, професор, ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України (Київ, Україна).

Стеблянко Ірина Олегівна – доктор економічних наук, професор, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Дніпро, Україна).

Ткачук Ірина Ярославівна – доктор економічних наук, доцент, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна).

Федишин Майя Пилипівна – кандидат економічних наук, доцент, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна).

Цвірко Олена Олександрівна – доктор економічних наук, професор, ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій» (Одеса, Україна).

Велькі Януш – доктор економічних наук, професор, Університет «Опольська політехніка» (Ополе, Польща).

Гросу Вероніка – доктор економічних наук, професор, Сучавський університет імені Штефана чел Маре (Сучава, Румунія).

Дзієканські Павел – доктор економічних наук, професор, Університет імені Яна Кохановського (Кельце, Польща).

Космулес Крістіна Габрієла – кандидат економічних наук, асистент професора, Сучавський університет імені Штефана чел Маре (Сучава, Румунія).

Міхальчук Камелія-Каталіна – кандидат економічних наук, доцент, Сучавський університет імені Штефана чел Маре (Сучава, Румунія).

Піллелієне Ліна – доктор економіки, професор маркетингу, Університет Вітаутаса Великого (Каунас, Литва).

Ситнік Інесса Василівна – доктор економічних наук, професор, Університет «Політехніка Опольська» (Ополе, Польща).

Соколюк Маріан – кандидат економічних наук, доцент, Сучавський університет імені Штефана чел Маре (Сучава, Румунія).

Хлчук Елена – доктор економічних наук, професор, Сучавський університет імені Штефана чел Маре (Сучава, Румунія).

Чоботару Маріус-Сорін – кандидат економічних наук, лектор, Сучавський університет імені Штефана чел Маре (Сучава, Румунія).

Електронна сторінка видання – www.bses.in.ua

Міжнародний цифровий ідентифікатор журналу: <https://doi.org/10.32843/bses>

Науковий журнал «Причорноморські економічні студії»

включено до переліку наукових фахових видань України в галузі економічних наук (Категорія «Б») на підставі Наказу МОН України від 28 грудня 2019 року № 1643 (Додаток 4)

Галузь науки: економічні.

Спеціальності: 051 – Економіка; 071 – Облік і оподаткування;

072 – Фінанси, банківська справа та страхування; 073 – Менеджмент; 075 – Маркетинг;

076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність; 241 – Готельно-ресторанна справа;

242 – Туризм; 292 – Міжнародні економічні відносини.

Науковий журнал індексується у наукометричній базі **Index Copernicus**.

Затверджено до друку та поширення через мережу Інтернет відповідно до рішення вченої ради Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій (від 25 квітня 2022 року протокол № 4)

Науковий журнал «Причорноморські економічні студії» зареєстровано Міністерством юстиції України (Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія КВ № 21934-11834Р від 23.03.2016 року)

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

ISSN (Print): 2524-0897

ISSN (Online): 2524-0900

© ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій», 2022

ЗМІСТ

**РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ
ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ**

Луньова Т.С. НЕДОСКОНАЛА КОНКУРЕНЦІЯ: ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ.....	9
---	----------

**РОЗДІЛ 2. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО
І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ**

Ніколаєв Ю.О., Карапетян А.Б. ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ФОНДОВІ РИНКИ.....	15
Павлов О.І. МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ ЯК ГЛОБАЛІЗОВАНА СИСТЕМА.....	20
Ніколаєв Ю.О., Філак В.Ю. ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ В УМОВАХ ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ БІЗНЕСУ.....	27
Ярема Т.В. ДИСКУРС РОЗВИТКУ АСИНХРОННОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ СИЛИ КРАЇН-ЧЛЕНІВ ЄС.....	32

**РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ**

Балдинюк В.М. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ	36
Галанець В.В., Колодій А.В. ДЕРЖАВНІ ЗАХОДИ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ ВІТЧИЗНЯНИХ АГРОВИРОБНИКІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	44
Крилов Д.В. ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	50
Назаренко І.Ф. ФІНАНСОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ.....	56
Овсак О.П., Садловська І.П. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ УГОДИ МІЖ УКРАЇНОЮ, ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ ТА ЇЇГО ДЕРЖАВАМИ – ЧЛЕНАМИ «ПРО СПІЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ ПРОСТІР».....	65
Рябоволик Т.Ф., Андрощук І.О., Горпинченко О.В. СУЧАСНІ МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	71
Швець А.І. СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ВИРІШЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ В УКРАЇНІ.....	83
Яремчук Н.В., Гонтарук Я.В. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА ТА ПЕРЕРОБКИ ЗЕРНА В УКРАЇНІ.....	88

РОЗДІЛ 4. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Адлер О.О., Лесько О.Й., Долгій Л.М. ЗАСТОСУВАННЯ LEAN-ТЕХНОЛОГІЙ В СИСТЕМІ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ ТА ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ПРАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ»).....	98
Дідківський А.О., Богма О.С. ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА».....	106
Залуцька Х.Я., Кособуцький М.О. СВОЄРІДНІСТЬ ШЛЯХІВ ЗНИЖЕННЯ ВИТРАТ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	110
Ільченко С.В., Яцкевич І.В., Костюк Ю.Д. ПАРАДИГМА ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ МІСЬКИМИ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИМИ СИСТЕМАМИ.....	118

Канцедал Н.А., Лега О.В. ІНСТИТУЦІЙНІ ІНДИКАТОРИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ АГРОСЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	126
Клорон Іван, Shapurov Olexandr BLOCKCHANE TECHNOLOGY: ESSENCE, BENEFITS AND PROSPECTS OF USE.....	135
Ощепков О.П., Магденко С.О. АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ ТА ОЦІНКА ЗНАЧУЩОСТІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ У СТВОРЕННІ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	142
Постова В.В. КЕЙТЕРИНГ ЯК НОВИЙ ТРЕНД В РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ.....	147
Швед В.В., Прибега Н.О. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ СИСТЕМИ КАДРОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ.....	151
Штанова А.Л. НАПРЯМ РОЗВИТКУ МЕРЕЖ КІНОТЕАТРІВ ПІД ВПЛИВОМ КРИЗОВИХ УМОВ.....	157
Яковенко О.І. АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19.....	163
РОЗДІЛ 5. РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА	
Хомюк Н.Л., Антонюк Д.А., Карлін М.І. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА НА СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЯХ.....	168
РОЗДІЛ 6. ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	
Лазарєва О.В., Горгоц А.О., Гориславська В.В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА УКРАЇНІ.....	175
РОЗДІЛ 7. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ	
Гавадзин Н.О., Кріцак Ю.О. ФАНДРЕЙЗИНГ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ.....	182
Ситник Н.С., Гаврецька І.І. ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.....	187
Коцюрубенко Г.М., Логвіновська С.І., Маринов Д.М. ФІНАНСОВА СПРОМОЖНІСТЬ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ЯК ПОТЕНЦІАЛ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОБРОБУТУ НАСЕЛЕННЯ ТЕРИТОРІЇ.....	194
Ткачик Ф.П. ПОДАТКОВІ ДОМІНАНТИ ФІНАНСОВОГО ВИРІВНЮВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	203
Чубка О.М., Ливдар М.В., Климко А.Р. ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ КОРОНОВІРУСУ COVID-19 НА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	210
РОЗДІЛ 8. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ	
Долішня Т.І., Озар Т.С. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ.....	216
Поліщук О.М., Мельник В.В. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВОЇ СКЛАДОВОЇ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	221

Яловега Л.В., Лега О.В., Прийдак Т.Б.

УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ:

АНАЛІЗ РЕЛЕВАНТНОСТІ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ.....227

Ярема Я.Р.

СТРАТЕГІЧНИЙ ОБЛІК У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....234

РОЗДІЛ 9. МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ

Койбічук В.В., Дрозд С.А.

ПОСИЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

В КОНТЕКСТІ ЗМЕНШЕННЯ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ЛЮДСЬКОЇ НЕРВНОСТІ.....240

РОЗДІЛ 10. ТУРИЗМ

Власенко Л.В.

ЗАЛУЧЕННЯ КИТАЙСЬКИХ ТУРИСТІВ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК

ВІДНОВЛЕННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ.....249

Кізюн А.Г.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

В МІЖНАРОДНОМУ ТУРИЗМІ В ЕПОХУ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....256

Шапошников К.С., Незвещук-Когут Т.С.

ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ:

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ.....261

CONTENTS

SECTION 1. ECONOMICS

AND HISTORY OF ECONOMIC IDEA

Lunova Tetiana

IMPERFECT COMPETITION: ISSUES OF THEORY AND PRACTICE..... 9

SECTION 2. WORLD ECONOMY

AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

Nikolayev Yuriy, Karapetyan Ani

THE IMPACT OF THE COVID-19 PANDEMIC ON STOCK MARKETS..... 15

Pavlov Oleksandr

INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS AS A GLOBALIZED SYSTEM..... 20

Nikolayev Yuriy, Filak Valeriia

CHALLENGES AND OPPORTUNITIES

IN THE CONTEXT OF BUSINESS TRANSNATIONALIZATION 27

Yarema Tomash

THE DISCOURSE OF THE DEVELOPMENT

OF INNOVATION POWER'S ASYNCHRONY OF THE EU MEMBER STATES..... 32

SECTION 3. ECONOMY

AND NATIONAL ECONOMY MANAGEMENT

Baldinyuk Vasyl

STATE REGULATION OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY OF UKRAINE..... 36

Halanets Volodymyr, Kolodiy Andriy

STATE MEASURES OF FINANCIAL SUPPORT

OF DOMESTIC AGRICULTURAL PRODUCERS IN MODERN CONDITIONS..... 44

Krylov Denys

PROBLEMS OF FINANCING INNOVATIVE ACTIVITY IN UKRAINE..... 50

Nazarenko Iryna

FINANCIAL POTENTIAL OF THE ENTERPRISE:

ESSENCE AND ECONOMIC ANALYSIS 56

Ovsak Oksana, Sadlovska Iryna

ORGANIZATIONAL AND LEGAL ASPECTS OF THE AGREEMENT

BETWEEN UKRAINE, THE EUROPEAN UNION AND ITS MEMBER STATES

ON THE COMMON AVIATION AREA..... 65

Riabovolyk Tetiana, Androshchuk Ilona, Horpynchenko Olha

MODERN MIGRATION PROCESSES AND THEIR IMPACT

ON THE DEVELOPMENT OF UKRAINE'S ECONOMY..... 71

Shvets Anzhela

SOCIAL ENTREPRENEURSHIP AS A TOOL FOR SOLVING

SOCIAL PROBLEMS IN UKRAINE..... 83

Yaremchuk Natalia, Gontaruk Yaroslav

PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF GRAIN PRODUCTION

AND PROCESSING IN UKRAINE..... 88

SECTION 4. ECONOMY AND MANAGEMENT OF ENTERPRISES

Adler Oksana, Lesko Oleksandr, Dolgiy Liza

APPLICATION OF LEAN TECHNOLOGIES IN THE SYSTEM OF BUSINESS PLANNING

AND ECONOMIC ANALYSIS OF A MODERN ENTERPRISE

(ON THE EXAMPLE OF CONCERN HLIBPROM)..... 98

Didkivskyi Andrii, Bogma Olena

CONTENTS OF THE CONCEPT «POTENTIAL OF ENTERPRISE DEVELOPMENT»..... 106

Zalutska Khrystyna, Kosobutsky Mykola THE VARIABILITY OF WAYS TO REDUCE COSTS OF MODERN ENTERPRISES.....	110
Ilchenko Svitlana, Yatskevych Inna, Kostiuk Yurii THE PARADIGM OF EFFECTIVE MANAGEMENT OF URBAN TRANSPORT AND LOGISTICS SYSTEMS.....	118
Kantsedal Nataliya, Leha Olha INSTITUTIONAL INDICATORS OF INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF THE AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE IN WAR CONDITIONS.....	126
Klopov Ivan, Shapurov Olexandr BLOCKCHANE TECHNOLOGY: ESSENCE, BENEFITS AND PROSPECTS OF USE.....	135
Oshchepkov Oleksander, Mahdenko Svitlana ANALYSIS OF TRENDS AND ASSESSMENT OF THE IMPORTANCE OF INTELLECTUAL CAPITAL IN CREATING ADDED VALUE OF EFFICIENCY OF ENTERPRISES.....	142
Postova Valentyna CATERING AS A NEW TREND IN RESTAURANT BUSINESS.....	147
Shved Vadym, Prybega Natalya THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FUNDAMENTALS OF THE INTELLECTUAL SYSTEM OF HUMAN RESOURCES MANAGEMENT.....	151
Shtanova Alona THE WAY OF DEVELOPMENT OF CINEMA CHAINS IN IMPACT OF CRISES.....	157
Yakovenko Olena ANTI-CRISIS ENTERPRISE MANAGEMENT IN THE COVID-19 PANDEMIC.....	163
SECTION 5. PRODUCTIVE POWER DEVELOPMENT AND REGIONAL ECONOMY	
Khomiuk Nataliia, Antoniuk Dmytro, Karlin Mykola MODERN TRENDS OF ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT IN RURAL AREAS	168
SECTION 6. ECONOMY OF ENVIRONMENTAL MANAGEMENT AND ENVIRONMENTAL DEFENCE	
Lazarieva Olena, Gorgots Alina, Horyslavska Victoria FEATURES OF FORMATION OF COMPETITIVE ADVANTAGES OF LAND USE IN THE EUROPEAN UNION COUNTRIES AND UKRAINE.....	175
SECTION 7. MONEY, FINANCES AND CREDIT	
Havadzyn Nataliia, Kritsak Yurii FUNDRAISING IN WAR-TIME CONDITIONS.....	182
Sytnyk Nataliia, Havretska Iryna FINANCIAL SECURITY OF TRADE ENTITIES AS AN IMPORTANT COMPONENT OF FINANCIAL SECURITY OF UKRAINIAN ENTITIES.....	187
Kotsiurubenko Ganna, Lohvinovska Svitlana, Marynov Dmytro FINANCIAL CAPACITY OF LOCAL BUDGETS AS A POTENTIAL FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND WELFARE OF THE POPULATION.....	194
Tkachyk Fedir THE TAX DOMINANTS OF FINANCIAL EQUALIZATION OF DEVELOPMENT OF TERRITORIES IN THE CONDITIONS OF MILITARY STATUS.....	203
Chubka Olha, Lyvdar Marta, Klymko Anzhelika THE IMPACT OF THE COVID-19 PANDEMIC ON THE ACTIVITIES OF BUSINESS ENTITIES.....	210

SECTION 8. ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT

Dolishnia Tetiana, Ozar Tetiana
ORGANIZATION OF RECEIVABLES ACCOUNTING 216

Polishchuk Oleh, Melnyk Viacheslav
INFORMATION AND ANALYTICAL SUPPORT
OF ACCOUNTING AND FINANCIAL COMPONENTS
OF THE AGRICULTURAL ENTERPRISES' ECONOMIC SECURITY SYSTEM.....221

Yaloveha Liudmyla, Leha Olha, Priydak Tetiana
MANAGEMENT DECISIONS: RELEVANCE ANALYSIS
OF ACCOUNTING INFORMATION.....227

Yarema Yaroslav
STRATEGIC ACCOUNTING IN THE ENTERPRISE MANAGEMENT SYSTEM.....234

**SECTION 9. MATHEMATICAL METHODS, MODELS
AND INFORMATIONAL TECHNOLOGIES IN ECONOMY**

Vitaliia Koibichuk, Drozd Serhii
INTENSIFICATION OF ECONOMIC GROWTH
IN THE CONTEXT OF REDUCING HUMAN INEQUALITY DIFFERENTIATION.....240

SECTION 10. TOURISM

Vlasenko Lev
ATTRACTING CHINESE TOURISTS AS A PRIORITY AREA
FOR THE RESTORATION OF UKRAINE'S TOURISM INDUSTRY.....249

Kiziun Alla
TRENDS IN THE DEVELOPMENT
OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN INTERNATIONAL TOURISM
IN THE ERA OF INTEGRATION PROCESSES.....256

Shaposhnykov Kostiantyn, Nezveshchuk-Kohut Tetiana
HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS IN UKRAINE:
CURRENT STATE AND PROBLEMS OF DEVELOPMENT.....261

РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

STATE REGULATION OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY OF UKRAINE

Стаття присвячена питанням забезпеченості, підтримки, розвитку державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності АПК України та економічного розвитку держави. Досліджено товарну структуру експортно-імпортних операцій агропромислового сектору держави. Визначено перспективність переробки сільськогосподарської продукції та заходи з стимулювання відповідних процесів. Доведено, що вдосконалення державного регулювання насамперед потрібні заходи для стимулювання розвитку виробництва біогазу для власних потреб та довгостроковій перспективі на експорт. Дотування для сільськогосподарських виробників молока. Стимулювання більш широкого використання пелет вироблених з відходів АПК в межах держави шляхом встановлення квот на експорт. Стимулювання переробки зернових культур на готову продукцію з послідуємим продажем за кордон. Відмінна візних мит на критичний продуктивний імпорту з метою компенсації подорожчання відповідної продукції для населення.

Ключові слова : державне регулювання, ЗЕД, протекціонізм, ринок, експорт, імпорту.

The article is devoted to the issues of security, support, development of state regulation of foreign economic activity of the agro-industrial complex of Ukraine and economic development of the state. It is determined that foreign trade regulation is carried out to balance the economy and balance of the domestic market of Ukraine, stimulate progressive structural changes in the economy and create the most favorable conditions for attracting our economy to the world division of labor and bringing it closer to market structures. The commodity structure of export-import operations of the agro-industrial sector of the state is studied. The prospects of processing of agricultural products and measures to stimulate the relevant processes are determined. It is proved that the improvement of state regulation requires first of all measures to stimulate the development of biogas production for own needs and long-term export. Subsidies for agricultural milk producers. Encouraging greater use of pellets produced from agricultural waste within the state by setting export quotas. Stimulating the processing of grain crops into finished products with subsequent sale abroad. Excellent visa duties on critical food imports to compensate for the rising cost of relevant products for the population. It is determined that most pellets are exported, which in the context of energy shortages in Ukraine should be regulated by imposing restrictions on export transactions for the sale of solid biofuels. It is proved that the processes of differentiation in stimulating the state through subsidies and soft loans will allow to adapt the production capacity of the agro-industrial complex to the conditions of world markets and increase exports. It is determined that the priority areas of work in the state regulation of the external sphere of agriculture should be: - Attracting foreign investment in agriculture through constant monitoring of proposals from investors, establishing contacts with international financial institutions and international organizations; support of specific investment projects in the field of modernization of agricultural enterprises and providing comprehensive assistance in their implementation; implementation of measures to deepen the activities of executive bodies in the field of practical implementation of the Program of European and Euro-Atlantic Integration of Ukraine; promoting the intensification of foreign economic relations of agro-industrial enterprises and their entry into the foreign market under martial law.

Key words: state regulation, foreign economic activity, protectionism, market, export, import.

УДК 339.9(477.44)

DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.74-6>

Балдинюк В.М.

к.держ.упр., доцент кафедри адміністративного менеджменту та альтернативних джерел енергії Вінницький національний аграрний університет

Baldinyuk Vasyl

Vinnitsia National Agrarian University

Постановка проблеми. На даний час зовнішньоекономічна діяльність набуває усе більш важливого значення для розвитку народного господарства, а також економічної стабілізації нашої країни в умовах подолання наслідків військових дій. На сьогодні немає практично жодної галузі в промислово розвинутих країнах, яка б не була задіяна в сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Вихід підприємств АПК на зовнішні ринки сприяє пристосуванню економіки до системи світогосподарських відносин, формуванню економіки відкритого типу. Саме тому розвиток державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств АПК – це суттєвий чинник підвищення ефективності господарської діяльності як на рівні

мікроекономіки, так і в масштабах усього народного господарства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

З розвитком державності в Україні та розумінням того, що ринкові відносини не виключають, а в деяких випадках, навпаки, вимагають втручання державних інституцій в науковій літературі з'являється низка праць присвячених державному регулюванню економіки в цілому та зовнішньоекономічної діяльності АПК зокрема. Серед них праці Журавля А. В. [1], Мазур К. В. [3], Міщенко Д. А. [4], Калетніка Г. М. [6], Фурман І. В. [8] та ін. Названі автори наукових статей розглядають одну з основних функцій державного управління економічними процесами – регулювання цих проце-

сів. Проте інші функції державного регулювання висвітлюються ними побіжно без належної глибини, що зумовлює актуальність дослідження.

Постановка завдання. Метою дослідження є розкриття сутності державного управління зовнішньоекономічною діяльністю в Україні та визначити напрями розвитку механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) – діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами.

Державне регулювання ЗЕД – це система заходів законодавчого, виконавчого і контролюючого характеру, покликаних удосконалити ЗЕД в інтересах національної економіки. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності передбачає створення певних умов та механізмів для ефективного розвитку відносин суб'єктів господарювання в різних країнах.

Для виконання функцій, пов'язаних із регулюванням ЗЕД, в кожній країні створюється відповідна система державних органів, чітко визначаються їх завдання, функції та повноваження; держава здійснює економічну політику, яка полягає в забезпеченні країни суспільними благами, підтримці досконалої конкуренції та боротьби з монополізмом. Органи державного регулювання ЗЕД України представлені на рис. 1.

Регулювання ЗЕД здійснюється для збалансованості економіки та рівноваги внутрішнього ринку України, стимулювання прогресивних структурних змін в економіці та створення найсприятливіших умов для залучення економіки нашої держави до системи світового поділу праці та наближення її до ринкових структур розвинених країн світу. Для розвитку ЗЕД державні органи прийняли значну кількість нормативно – правових актів, спрямованих на регулювання всіх напрямків ЗЕД, у тому числі торгівлі, науково-технічного співробітництва, сфери послуг, розрахункових, кредитних й інших банківських операцій [1, с. 85].

В останні роки обсяг експорту з України нарощується за рахунок сприятливої кон'юнктури світових ринків та постійного зростання цін у першу чергу на:

- чорні і кольорові метали;
- продовольчі товари (зерно, насіння соняшнику);
- алкогольна продукція;
- окремі види продукції машинобудування (верстати, транспортні засоби, зброя).

Для України характерні низькі показники експорту високотехнологічних товарів та послуг. Це віддзеркалює недосконалу структуру конкурентних переваг української економіки, яка базується передусім на цінових факторах та порівняльних перевагах у вартості природних ресурсів та робочої сили. При цьому не використовуються належним чином наявні високотехнологічні можливості окремих галузей промисловості.

Рис. 1. Органи державного регулювання ЗЕД України

Розвиток виробництва товарів з високою доданою вартістю є головним пріоритетом у створенні бази для нарощування обсягів та поліпшення структури українського експорту в напрямі збільшення в ньому питомої ваги високотехнологічних товарів.

Основу товарної структури зовнішньої торгівлі складають жири тваринного або рослинного походження, готові харчові продукти, машини, устаткування і механізми, електротехнічне устаткування, продукція хімічної і пов'язаних з нею галузей промисловості, деревина і вироби з деревини, продукти рослинного походження, текстильні матеріали і текстильні вироби і засоби наземного транспорту та особливо продукції АПК.

Звернення до конкретних кейсів дає змогу наочно показати рівень тінізації аграрного виробництва, значення індивідуального господарства для розвитку сільських територій, низький рівень освоєння та облаштування сільських районів, наслідки скорочення міжрайонних та посилення зовнішніх експортно-імпортних операцій. Отримані результати свідчать про різну спрямованість управлінської діяльності щодо стимулювання розвитку сільських територій. З допомогою перехресного аналізу різних кейсів можна виявити її модель, найбільш адаптовану до умов сьогодення [2, с. 15].

Розвиток економіки України в умовах інтегрування національних економік потребує активного її включення у міжнародний поділ праці, світогосподарські зв'язки. Формування стратегії зовнішньої торгівлі і, зокрема, експорту, є надзвичайно важливим фактором розвитку національної економіки. Проте досягти успіху в експортній діяльності можуть лише ті країни, які мають конкурентоспроможну економіку. Саме тому постає необхідність здійснення ґрунтовних теоретичних досліджень та обґрунтування практичних рішень і механізмів, які б дозволили державі прискорити повноцінне її прилучення до світового господарства і тим самим користуватися всіма перевагами міжнародного економічного співробітництва.

Для нарощування обсягів продажів основної експортноорієнтованої продукції АПК доцільно розвивати співробітництво саме з основними експортерами, не лише на рівні підприємств, але і на рівні держав, насамперед ЄС.

На думку Мазур К. В. незважаючи на позитивну динаміку зовнішньої торгівлі підприємств АПК в 2021 році, основними напрямками забезпечення її подальшого розвитку залишаються:

- удосконалення механізмів митних процедур та оподаткування при здійсненні експортно-імпортних операцій, а також транзитних перевезень через територію України;
- розповсюдження інформації щодо проведення спеціалізованих міжнародних виставкових заходів серед підприємств, які займаються зовнішньоекономічною діяльністю [3, с. 8].

На думку Міщенко Д. А. можна визначити наступні пріоритети державної політики у сфері регулювання зовнішньоекономічної діяльності: забезпечення необхідних умов для досягнення стратегічних цілей України у міжнародній економіці та підвищення ролі зовнішньоекономічної сфери у розв'язанні завдань інноваційно-орієнтованої модернізації національної економіки; формування конкурентоспроможної на світовій арені і доступної для всіх суб'єктів господарювання національної системи інститутів і інструментів регулювання зовнішньоекономічної діяльності; подальший розвиток системи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності на засадах постійного відстоювання національних інтересів та інтересів вітчизняного бізнесу в процесі міжнародного економічного співробітництва з урахуванням мінливих умов зовнішнього середовища [4].

Об'єктивна необхідність інтеграції України у світове господарство і розвитку її міжнародних відносин безпосередньо впливає передусім з потреб використання у національній системі відтворення міжнародного поділу праці для прискорення переходу до ринкової економіки країни з метою її розвитку і зростання багатства суспільства. Така необхідність сприяє формуванню ефективної структури економіки країни. Зовнішньоекономічні зв'язки в процесі інтеграції України у світове господарство охоплюють також комплекс екологічних проблем, що розв'язуються спільними зусиллями. Нарешті, розвиток зовнішньоекономічних відносин відкриває додаткові можливості у створенні належних умов для задоволення життєвих потреб народу України.

Зростання обсягів експорту протягом досліджуваного періоду свідчить про поступову інтеграцію АПК України в світові ринки продовольства (табл. 1). Незважаючи на спад виробництва у тваринництві, Україна на сьогодні є одним з найбільших експортерів курятини на світовому ринку. Проте слід зауважити, що основу експорту становлять зернові культури які більш доцільно було б переробляти в Україні на спирт, біогаз та біоетанол.

Основу імпорту продукції АПК становлять насамперед товари критичного імпорту, як какао, риба, алкогольні напої, оливкова та інші види олій які не виробляється в Україні, а також цитрусові (табл. 2). Зменшення посівів цукрових буряків призвело до дефіциту цукру частину якого теж імпортується здебільшого для потреб кондитерської промисловості.

Дослідження Калетніка Н. М. свідчать, що розвиток підприємств переробної промисловості АПК характеризується диференціацією за підгалузями у зв'язку з низкою причин, таких як ефективність використання капіталу, трудових ресурсів, а також економічна ефективність виробництва та виник-

Таблиця 1

Товарна структура експорту сільськогосподарської та продовольчої продукції, тисяч доларів США

Код і назва товарів згідно з УКТЗЕД	2016	2017	2018	2019	2020
Всього	14563144,5	15281802,6	17756854,1	18611810,5	22144180,2
I. Живі тварини; продукти тваринного походження	823434,9	775036,9	1108757,0	1210638,3	1277015,8
01 живі тварини	25639,9	30903,4	45708,8	45786,6	62547,7
02 м'ясо та їстівні субпродукти	377668,3	387791,9	531240,1	645982,3	711895,1
03 риба і ракоподібні	12994,8	17007,3	26376,9	24981,4	33637,5
04 молоко та молочні продукти, яйця птиці; натуральний мед	386477,3	330521,4	494207,3	480947,4	453877,2
II. Продукти рослинного походження	7971492,5	8093693,7	9215707,9	9886060,4	12914543,1
07 овочі	97214,6	152647,3	235369,3	235682,7	184515,0
08 їстівні плоди та горіхи	154083,5	148221,9	195287,3	228564,1	260112,2
09 кава, чай	10595,7	14088,4	13610,0	12059,2	11709,0
10 зернові культури	6057490,0	6073915,3	6501134,3	7240558,1	9633333,9
12 насіння і плоди олійних рослин	1475455,6	1534995,1	2060121,4	1954149,8	2563242,3
III. 15 Жири та олії тваринного або рослинного походження	3299799,1	3962975,8	4605666,2	4496511,0	4732237,5
IV. Готові харчові продукти	2468418,0	2450096,2	2826723,0	3018600,8	3220383,8
16 продукти з м'яса, риби	12467,5	14323,8	15551,3	21747,0	22842,6
17 цукор і кондитерські вироби з цукру	169508,2	352008,4	417349,4	366878,1	254389,7
18 какао та продукти з нього	187263,1	162209,1	183736,2	204076,5	204586,8
22 алкогольні і без-алкогольні напої та оцет	183608,0	163813,5	209235,6	229841,7	210822,0
24 тютюн і промислові замітники тютюну	350796,0	321816,0	355728,8	398709,1	437606,2

Джерело: систематизовано авторами на основі [5]

Таблиця 2

Товарна структура імпорту сільськогосподарської та продовольчої продукції, тисяч доларів США

Код і назва товарів згідно з УКТЗЕД	2016	2017	2018	2019	2020
Всього	3484432,3	3891066,8	4301209,0	5055458,1	5736028,5
I. Живі тварини; продукти тваринного походження	548170,2	626279,1	731549,6	917988,8	1071472,8
01 живі тварини	59701,1	57981,0	57432,5	71823,6	76639,9
02 м'ясо та їстівні субпродукти	99338,4	80773,4	112024,7	167663,2	158603,9
03 риба і ракоподібні	291101,6	409947,9	455444,5	549534,7	644617,7
04 молоко та молочні продукти, яйця птиці; натуральний мед	79777,4	59489,5	84884,5	106458,0	169492,1
II. Продукти рослинного походження	1146186,3	1284816,5	1368027,1	1529221,1	1794636,6
06 живі дерева та інші рослини	19289,5	22437,7	27164,9	33977,0	40905,9
07 овочі	62806,6	81654,7	75995,2	106191,3	212383,8
08 їстівні плоди та горіхи	467066,2	476179,7	477254,8	526707,0	673160,7
09 кава, чай	185770,9	187759,9	194133,8	209046,6	222433,8
10 зернові культури	154707,7	148799,7	176756,1	191116,7	180817,4
12 насіння і плоди олійних рослин	214991,7	319518,3	358269,9	397429,2	400839,7
III. 15 Жири та олії тваринного або рослинного походження	182338,9	245957,3	266616,4	267350,2	253298,1
IV. Готові харчові продукти	1607736,9	1734013,9	1935015,9	2340898,0	2616621,0
16 продукти з м'яса, риби	42451,8	61724,7	82072,3	97280,7	127411,1
17 цукор і кондитерські вироби з цукру	34792,8	56190,7	47591,0	67116,7	70485,4
18 какао та продукти з нього	193530,8	217083,1	236206,4	306699,2	327139,7
19 готові продукти із зерна	85551,5	88409,9	117821,5	153608,4	200744,6
22 алкогольні і безалкогольні напої та оцет	233638,9	289530,8	372829,9	489773,3	533060,2

Джерело: систематизовано авторами на основі [5]

ненням нових видів продукції. Виходячи з аналізу цих факторів виникає явище диференціації розвитку галузей – процесу розвитку підприємств за показниками ефективності використання активів, власного капіталу, трудових ресурсів, ефективності виробництва та можливості створення нових галузей. Можливість диференціації продукції на підприємствах агропромислового сектору існує по всьому галузевому ланцюжку цінностей. Можливості для диференціації існують в сферах:

- матеріально-технічного забезпечення ланок виробництва, що мають основний вплив на якість продукції організації;
- пов'язаних зі створенням товару на базі досягнень науки та техніки, які дозволяють поліпшити дизайн товарів та їх характеристики або ж створити нові продукти;
- удосконалення виробничих процесів, які дозволяють знизити обсяг некондиційної продукції, збільшити термін життя товару, покращити його функціональність;
- забезпечення логістичними системами дозволяють прискорити постачання, знизити запаси готової продукції;
- дії по вдосконаленню обслуговування клієнтів, проведення маркетингових досліджень та забезпечення продажів можуть створити такі відмітні характеристики, як допомога покупцю, швидке обслуговування та врахування побажань споживача [6, с. 19–20].

Відповідні процеси диференціації при стимулюванні держави за рахунок дотацій та пільгового кредитування дадуть можливість адаптувати виробничі потужності АПК до умов світових ринків та збільшити обсяг експорту.

Порівняно новим видом діяльності для економіки України є виробництво пелет, яке на даний час здебільшого орієнтовно на експорт. Виробництво пелет з для прикладу з енергетичної верби є досить прибутковим бізнесом на довгострокову

перспективу відповідно до обрахунків асоціації Біоенерго прибуток за 24 роки вирощування енергетичної верби на 930 га становитиме понад 14,5 млн. дол. США (табл. 3).

Основними гравцями на ринку деревних пелет в Україні виступають такі компанії.

1) ТОВ «Екогран», виробнича потужність якого становить 55 000 тон/рік. Підприємство виготовляє пелетну продукцію з деревини. Виробництво розміщено в Житомирській області.

2) ТОВ «Пеллет-Енерго Ємільчино», виробнича потужність якого становить 50 000 тон/рік. Як сировину підприємство використовує відходи деревообробки. Виробництво розміщено в Житомирській області. Компанія є членом АПЕУ, основна частка продукції підприємства експортується у країни ЄС.

3) ТОВ «Барлінек Інвест», виробнича потужність якого становить близько 45 000 тон/рік. Продукція виготовляється з деревини. Виробництво розміщено у Вінницькій та Івано-Франківській областях.

4) ТОВ «Інтерсорс», виробнича потужність якого становить близько 45 000 тон/рік. Продукція виготовляється зі 100% деревини хвойних порід. Виробництво розміщено в Закарпатській області в м. Берегово.

5) ПрАТ «Миронівський хлібопродукт», потужність виробництва якого становить 38000 тон/рік. Як сировина переважно використовується лушпиння соняшника.

6) ПрАТ «Запорізький оліяжиркомбінат», потужність виробництва якого становить 24 000 тон/рік. Підприємство виготовляє пелети із соняшникового лушпиння.

Проте більшість даної продукції спрямовується на експорт, що в умовах дефіциту енергоресурсів в Україні слід регулювати встановленням обмежень на експортні операції по продажу твердого біопалива.

В результаті проведення дослідження можна зробити висновок, що українське пелетне вироб-

Таблиця 3

Прибуток від продажу тепла за весь період вирощування верби (24 роки) з 1116 Га, з яких під культуру 930 га (3 поля по 310 Га)

Роки	Витрати, дол. США	Урожайність щепи, м ³	Валовий прибуток, дол США	Прибуток з урахуванням затрат, дол США
1-3	2 220 097,11	0	-	-2 220 097,11
4-6	228 416,58	123969	1 864 151,03	1 635 734,45
7-9	245 003,78	155031	2 331 237,64	2 086 233,86
10-12	247 531,39	173631	2 610 930,22	2 363 398,83
13-15	249 212,25	186000	2 796 925,78	2 547 713,53
16-18	250 893,11	198369	2 982 921,35	2 732 028,24
19-21	250 893,11	198369	2 982 921,35	2 732 028,24
22-24	225 326,81	192231	2 890 622,79	2 665 295,98
Разом	3 917 374,15	1227600	18 459 710,16	14 542 336,01

Джерело: сформовано на основі [7]

ництво є привабливим напрямом бізнесу, адже попит на біоенергетику – це глобальний світовий тренд, який з часом не втрачає свою популярність, а посилює її, особливо у розвинутих країнах, зокрема Європі. Саме Європа є основним покупцем української паливної гранули, проте, незважаючи на перспективність цього напрямку, було встановлено, що на європейські ринки постійно виходять нові вітчизняні гравці, забезпечуючи внутрішній ринок Європи самостійно, потреба в імпорті пелети з інших країн, зокрема з України, поступово скорочується, а потреби національної економіки в умовах відмови від енергетичних ресурсів країни агресора зростає.

Отже, перспектива розвитку українського ринку також залежить від відкриття для себе нових іноземних ринків, нині споживання пелети на внутрішньому ринку є критично малим. Також встановлені інші проблеми українського пелетного ринку, зокрема недостатня підтримка з боку держави виробників та споживачів, періодична нестача сировини, складнощі отримання основної конкурентної переваги на пелетному ринку, а саме отримання сертифіката Euplus та пропонування заходів мінімізації цих негативних явищ.

В умовах перспектив прийняття відміни експортних квот для продукції України та відповідної державної підтримки виробників молока можливе також нарощування експорту даного виду продукції.

Дослідження Фурман І.В. свідчать, що відповідно до умов ПВЗВТ (Поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі) між Україною та ЄС ставка ввізного мита ЄС для частини молочних продуктів Групи 04 (в тому числі сири всіх видів і кисломолочний сир, молочна сироватка) були зменшені до 0% [8, с. 59]. Решта позицій підпадають під дію тарифних квот, в рамках яких проводиться безмитний експорт (ставка ввізного мита ЄС – 0%) (табл. 2).

Стосовно сприяння розвитку металургійних виробництв державне регулювання має сприяти налагодженню виробництва біогазу для зменшення візних мит на вітчизняний метал. Реалізація біогазу промисловим підприємствам орієнтованих на експорт своєї продукції дасть їм переваги на світовому ринку. В такому разі підприємства

не сплачуватимуть вуглецевий податок при експорті своєї продукції а біогаз прогнозовано матиме вищу ціну в порівнянні з природним газом. Потенціал виробництва біогазу більш ніж достатній для задоволення потреб України та в довгостроковій перспективі частково може експортуватися в ЄС.

На сьогодні в правовому полі прийнято Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про альтернативні види палива» щодо розвитку виробництва біометану» № 5464 від 05.05.2021 р. Що урегулював можливість продажу біогазу в загальну ГТС України. А саме закон вирішив дві основні задачі:

1. Вводить у законодавче поле України визначення терміну «біометан» – це біогаз, що за своїми фізико-технічними характеристиками відповідає нормативно-правовим актам на природний газ для подачі до газотранспортної та газорозподільної системи або для використання в якості моторного палива;

2. Створює «Реєстр біометану» – електронну систему облікових записів, призначену для реєстрації поданого до газотранспортної або газорозподільної системи та відібраного з газотранспортної або газорозподільної системи обсягу біометану, а також для формування гарантій походження біометану, їх передачі, розподілу або анулювання та надання сертифікатів походження біометану [9].

3. Для вдосконалення державного регулювання насамперед потрібні заходи для стимулювання розвитку виробництва біогазу для власних потреб та довгостроковій перспективі на експорт. Дотування для сільськогосподарських виробників молока. Стимулювання більш широкого використання пелет вироблених з відходів АПК в межах держави шляхом встановлення квот на експорт. Стимулювання переробки зернових культур на готову продукцію з послідуочим реалізацією за кордон. Відмінна візних мит на критичний продуктивий імпорт з метою компенсації подорожчання відповідної продукції для населення (табл. 5).

Отже, для забезпечення подальшого розвитку АПК України державі потрібно застосовувати пільгове кредитування та сприяти розвитку переробки сільськогосподарської продукції. Що дасть можливість збільшити вартість експорту, адже

Таблиця 4

Безмитні тарифні квоти на ввезення окремих молочних продуктів в ЄС

Молоко, вершки, згущене молоко та йогурти	8000 т/рік – із поступовим збільшенням протягом 5 років до 10000 т/рік
Сухе молоко	1500-5000 т/р
Вершкове масло, молочні пасти	1500-3000 т/р
Перероблені молочні продукти	2000 т/р
Перероблені масляні продукти	250 т/рік

Джерело: [8, с. 59]

Заходи з вдосконалення державного регулювання ЗЕД в АПК України

Експорт молока	Експорт біогазу	Експорт пелет	Експорт зернових	Критичний імпорт
1. Запровадження дотацій виробникам молока (компенсація вартості доїльних апаратів ОСГ та купівлю молочного поголів'я). 2. Зняття квот на експорт молока в раїнами ЄС (дипломатичне просування відповідних рішень)	1. Налагодження ринку біогазу шляхом імплементації в практичну діяльність розробок наукових установ. 2. Компенсація відсотків за кредитами підприємствам орієнтованих на виробництво біогазу (на обладнання для створення відповідних виробництв)	1. Встановлення квот на експорт пелет орієнтованого для стимулювання внутрішнього споживання. 2. Стимулювання переходу підприємств на пелети шляхом зменшення податків для формувань які використовуватимуть відновлювальні джерела енергії в т.ч. пелети	1. Зменшення експортних квот та стимулювання переробки зернових в межах держави на біоетанол, спирт та ін. 2. Компенсація відсотків за кредитами для підприємств орієнтованих на переробку зернових (закупівля відповідного обладнання)	1. Зняття ввізних мит на критичний продуктовий імпорт (риба, ракоподібні інша продукція, яку неможливо виготовляти в Україні)

Джерело: власна розробка

на сьогодні з України експортується здебільшого сировина. Та застосовувати політику мінімального податкового навантаження для критичного імпорту.

Висновки: Державне регулювання у сфері ЗЕД на національному рівні, регулювання зовнішньої торгівлі та фінансових потоків на міжнародному рівні набувають усе більшого значення в процесі інтернаціоналізації господарського життя і зростання економічної взаємозалежності країн.

Пошук шляхів інтеграції пов'язаний з урахуванням зовнішньоекономічних причин структурної кризи української економіки, періодичною фіксацією її місця і ролі у світовому зовнішньоекономічному просторі та розробкою системи національних економічних механізмів для нейтралізації деструктивного впливу екзогенних чинників на стан та розвиток зовнішньоекономічних процесів. Крім орієнтації на поетапне вирішення перспективних завдань щодо інтеграції в міжнародний економічний простір, пов'язаних з досягненням довгострокових стратегічних цілей, механізм інтеграції у систему світових господарських зв'язків повинен передбачати вирішення актуальних поточних та середньострокових завдань.

Пріоритетними напрямками роботи в державному регулюванні зовнішньої сфери діяльності АПК мають стати:

- залучення в АПК іноземних інвестицій шляхом постійного моніторингу пропозицій з боку інвесторів, налагодження контактів з міжнародними фінансовими інституціями та міжнародними організаціями;
- супровід конкретних інвестиційних проектів в сфері модернізації підприємств АПК та надання всебічної допомоги в їх реалізації;
- здійснення заходів з поглиблення діяльності органів виконавчої влади в сфері практичної ре-

лізації Програми європейської і євроатлантичної інтеграції України;

- сприяння активізації зовнішньоекономічних зв'язків підприємств АПК та їх виходу в умовах військового стану на зовнішній ринок.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Журавель А. В. Особливості правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2014. № 3. С. 85–89.
2. Балдинюк В. М. Державне регулювання розвитку сільських територій адміністративного району : автореф. дис. ... кандидата наук з державного управління. Київ. 2012. 23 с.
3. Мазур К. В., Гонтарук Я. В. Розвиток зовнішньоекономічної діяльності переробних підприємств АПК України в умовах інтеграції в ЄС. *East European Scientific Journal*. 2020. № 5 (57). part 1. P. 4–10.
4. Міщенко Д. А., Міщенко Л. О. Теоретичні основи механізму державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 2. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1965>. DOI: 10.32702/2307-2156-2021.2.6.
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Калетнік Г. М., Гонтарук Я. В. Диференціація розвитку галузей переробної промисловості аграрного сектору Вінницької області. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2020. № 3 (53). С. 7–23.
7. Біоенергетика як один із шляхів до енергонезалежності України. URL: https://bioplat.eu/assets/content/documents/Ukraine/2nd/Melezhyk_Verba_11-12-2020.pdf.
8. Фурман І. В. Напрями удосконалення діяльності молокопереробних підприємств України. *Інфраструктура ринку*. 2022. Випуск 64. С. 54–60.
9. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про альтернативні види палива» щодо

розвитку виробництва біометану» № 5464 від 05.05.2021 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71839 (дата звернення: 20.03.2022).

REFERENCES:

- Zhuravel A. V. (2014) Osoblyvosti pravovoho rehuliuвання zovnishnoekonomichnoi diialnosti v Ukraini [Features of legal regulation of foreign economic activity in Ukraine]. *Pivdenoukrainskyi pravnychi chasopys*, no. 3, pp. 85–89.
- Baldyniuk V. M. (2012) Derzhavne rehuliuвання rozvytku silskykh terytorii administratyvnoho raionu [State regulation of rural development of the administrative district]. Kyiv. [in Ukrainian]
- Mazur K. V., Hontaruk Ya. V. (2020) Rozvytok zovnishnoekonomichnoi diialnosti pererobnykh pidprijemstv APK Ukrainy v umovakh intehratsii v YeS [Development of foreign economic activity of processing enterprises of agro-industrial complex of Ukraine in the conditions of integration into the EU]. *East European Scientific Journal*. 5 (57). 1. 4–10.
- Mishchenko, D. and Mishchenko, L. (2021) Teoretychni osnovy mekhanizmu derzhavnoho rehuliuвання zovnishnoekonomichnoi diialnosti v Ukraini [Theoretical fundamentals of the mechanism of state regulation of foreign economic activity in Ukraine]. *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok*, vol. 2. Available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1965> (accessed 29 April 2022). DOI: 10.32702/2307-2156-2021.2.6.
- Ofitsiynyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [The State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
- Kaletnik G. M., Hontaruk Ya. V. (2020). Dyferentsiatsiia rozvytku haluzei pererobnoi promyslovosti ahrarnoho sektoru Vinnytskoi oblasti [Differentiation of development of branches of processing industry of agrarian sector of Vinnytsia region]. *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky – Economics, finance, management: current issues of science and practice*, vol. 3 (53), pp. 7–23.
- Bioenerhetyka yak odyin iz shliakhiv do enerhonzalezhnosti Ukrainy [Bioenergy as one of the ways to Ukraine's energy independence]. Available at: https://bioplat.eu/assets/content/documents/Ukraine/2nd/Melezhyk_Verba_11-12-2020.pdf.
- Furman I. V. (2022) Napriamy udoskonalennia dilnosti molokopererobnykh pidprijemstv Ukrainy [Directions for improving the activities of dairy enterprises in Ukraine]. *Infrastruktura rynku*, no. 64, pp. 54–60.
- Zakon Ukrainy «Pro vnesennya zmin do Zakonu Ukrainy «Pro al'ternatyvni vydy palyva» shchodo rozvytku vyrobnytstva biometanu» № 5464 vid 05.05.2021 r. [Law of Ukraine "On Amendments to the Law of Ukraine" On Alternative Fuels "for the Development of Biomethane Production" No. 5464 of 05.05.2021]. Available at: http://w1.ts1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webprots4_1?pf3511=71839 (accessed 20 March 2022).